

„Narodne novine“, broj 49/86., 59/96. i 71/14.

Napomena:

Objavljeno u »Narodnim novinama«, br. 49/86., na temelju članka 16. stavka 1. Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine", br. 19/83. i 17/86.), na temelju članka 12. stavka 1. Zakona o zaštiti na radu (»Narodne novine«, br. 59/96., 94/96., 114/03. i 100/04.)

Primjenjuje se u dijelu u kojem nije u suprotnosti sa Zakonom o zaštiti na radu (»Narodne novine«, br. 71/14., 118/14. i 154/14.)

PRAVILNIK O ZAŠTITI NA RADU PRI UTOVARU I ISTOVARU TERETA

I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim pravilnikom propisuju se pravila zaštite na radu pri utovaru i istovaru tereta u transportna sredstva cestovnog, željeznog, pomorskog, riječnog i zračnog prometa.

Ovim pravilnikom propisuju se i pravila zaštite na radu koja se primjenjuju pri utovaru i istovaru tereta u radnim prostorijama i prostorima izvan radnih prostorija.

Član 2.

Pravila zaštite na radu propisana ovim pravilnikom dužne su primjenjivati organizacije koje projektiraju i izrađuju i za rad za utovar i istovar tereta kao i organizacije i poslodavci koji obavljaju poslove utovara i istovara tereta.

Član 3.

Pravila zaštite na radu propisana ovim pravilnikom dužne su primjenjivati i organizacije koje projektiraju, izgrađuju i rekonstruiraju investicijske objekte u kojima se obavljaju poslovi utovara, uskladištenja i istovara tereta.

Član 4.

Pravila zaštite na radu koja nisu utvrđena zakonom, ovim pravilnikom, drugim pravilnicima, standardima i tehničkim normativima, dužne su osigurati organizacije i poslodavci primjenom priznatih pravila zaštite na radu.

Pri utovaru i istovaru radioaktivnih, eksplozivnih, lako zapaljivih i drugih opasnih tvari, primjenjuju se pravila zaštite na radu koja su utvrđena posebnim propisima.

Član 5.

Organizacija je dužna u skladu s odredbama Zakona o zaštiti na radu utvrditi vrste i opseg opasnosti pri utovaru i istovaru tereta.

Na temelju utvrđenih vrsta i opsega opasnosti, organizacija je dužna izvršiti osposobljavanje radnika za rad na sigurnu na in pri utovaru i istovaru pojedinih vrsta tereta i utvrditi osobna zaštitna sredstva koja se pri obavljanju posla moraju koristiti.

lan 6.

Pravila zaštite na radu koja se odnose na:

- ispitivanje oruđa za rad s povećanim opasnostima,
- ispitivanje radne okoline,
- evakuaciju i spasavanje radnika,
- privremena i zajednička radilišta,
- prvu pomoć i medicinsku pomoć,
- zabranu pušenja, uživanja alkohola i drugih sredstava ovisnosti na radu,
- isprave i evidencije,
- dužnosti organizacije prema organima nadzora i
- dužnosti i ovlaštenja radnika raspoređenih na poslove i radne zadatke s posebnim ovlaštenjima i odgovornostima i unutarnji nadzor, utvrđuje organizacija samoupravnim općim aktom o zaštiti na radu prema utvrđenim vrstama i opsegu opasnosti koje proizlaze iz poslova i zadataka u skladu s odredbama Zakona o zaštiti na radu.

II. PRAVILA ZAŠTITE NA RADU

1. Zajedničke odredbe

lan 7.

Pravila zaštite na radu propisana Pravilnikom o zaštiti na radu za radne i pomoćne prostorije i prostore na odgovarajućim načinima se primjenjuju i pri utovaru i istovaru tereta u pogledu rasporeda, širine, kvalitete, obilježavanja, označavanja i osvjetljavanja unutrašnjih i vanjskih prometnica, utovarno-istovarnih površina te premoštenih prijelaza, platformi, utovarno-istovarnih mostova i galerija koje se koriste za utovar i istovar tereta.

lan 8.

Prije utovara i istovara tereta moraju se prethodno pregledati mjesta rada i otkloniti eventualni nedostaci koji bi mogli ugroziti sigurnost radnika na radu.

lan 9.

Na mjestima na kojima se obavlja utovar i istovar tereta, zabranjeno je zadržavanje osoba koje ne rade na utovaru odnosno istovaru.

lan 10.

Utovar i istovar tereta mora se obavljati u namjenskoj, neoštećenoj i za rad sigurnoj ambalaži.

lan 11.

Pri ru nom utovaru i istovaru težina tereta ne smije biti ve a od 25 kg, udaljenost na koju se teret prenosi ne smije biti duža od 60 m, a visina slaganja tereta viša od 1,5 m.

Ako se teret iz stava 1. ovoga lana prenosi na površinama pod nagibom do 25°, udaljenost na koju se teret prenosi ne smije biti duža od 50 m a duljina samog nagiba ne smije biti duža od 25 m.

lan 12.

Iznimno ru no prenošenje tereta može biti organizirano i tako da jedan radnik prenosi teret težine ve e od 25 kg, ali ne ve e od 50 kg.

lan 13.

Pri ru nom utovaru i istovaru tereta u valjkastoj ambalaži (ba ve, role, bale i sl.), moraju se za utovar i istovar tereta u transportna sredstva koristiti za valjanje tereta posebno izra ene naprave koje se moraju na siguran na in oslanjati na transportno sredstvo.

Ako se pod skladišta ne nalazi na istoj razini s podom transportnog sredstva, utovar i istovar tereta u valjkastoj ambalaži može se obavljati ru no samo ako teret nije teži od 200 kg i ako je osigurana odgovaraju a kosina.

lan 14.

Utovar valjkastih tereta u transportno sredstvo i njihov istovar na utovarno-istovarne površine mora se vršiti tako, da se valjkasti tereti postavljaju vertikalno ili osiguraju s posebno izra enim klinovima koji spre avaju njihovo pomicanje.

Tereti iz stava 1. ovoga lana koji sadrže otrovne i jetke teku ine, moraju se postavljati tako da nalivni otvori budu odozgo i da je onemogu eno prolijevanje teku ine.

lan 15.

Ako se utovar i istovar valjkastih tereta obavlja ru nim valjanjem tereta na kosini, radnici se moraju nalaziti s obje strane naprave koja se koristi pri takvom radu.

Pri valjanju tereta iz stava 1. ovoga lana po ravnim površinama, radnici se moraju nalaziti iza tereta koji valjaju.

lan 16.

Prenošenje jetkih i nagrizaju ih teku ina smještenih u staklenoj ili sinteti koj ambalaži težine preko 10 kg, moraju obavljati dva radnika.

lan 17.

Prije ru nog prenošenja staklenih posuda s jetkim i nagrizaju im teku inama smještenih u zaštitnoj ambalaži, mora se utvrditi ispravnost zaštitne ambalaže i njenih ru ica.

lan 18.

Zabranjeno je prenošenje na le ima ili u naru ju posuda s jetkim ili nagrizzaju im teku inama.

lan 19.

Ba ve, burad i sanduci s jetkim i nagrizzaju im tvarima ne smiju se prevrtati, valjati, odnosno gurati, nego samo prenositi.

lan 20.

Staklena ambalaža u kojoj se nalaze jetke i nagrizzaju e teku ine, mora biti zatvorena i zašti ena oblogom od odgovaraju eg materijala, a pri prijevozu u transportnom sredstvu mora biti osigurana od pomicanja.

lan 21.

Ako se prenošenje jetkih i nagrizzaju ih teku ina obavlja u ambalaži od stakla, sinteti kog materijala i sl. ru ice na takvoj ambalaži moraju svojom vrstinom odgovarati težini tereta i biti dobro pri vrš ene za ambalažu.

Prenošenje teku ine iz stava 1. ovoga lana mora se obavljati upotrebom kolica, nosiljke i sli nih naprava.

Na sredstvima rada iz stava 2. ovoga lana moraju biti predvi ena ležišta obložena mekim materijalom za smještaj ambalaže.

lan 22.

Pri utovaru i uskladištenju tereta razli itih vrsta, mora se teret slagati prema obliku, veli ini i materijalu.

Slaganje tereta iz stava 1. ovoga lana obavlja se na na in da se najprije slaže teret ve e težine.

lan 23.

Komadni teret mora biti stabilno složen.

Pri skidanju komadnog tereta iz složaja, mora se prethodno i u toku rada provjeravati stabilnost složaja.

lan 24.

Pri utovaru i istovaru rasutih tereta zabranjeno je teret potkopavati.

Radi spre avanja zarušavanja, manipuliranje rasutim teretom se mora obavljati odozgo na dolje na na in da se osigura prirodni nagib rasutog tereta.

Ako se manipulacija s rasutim teretom obavlja u etažama, visina etaže ne smije biti viša od 2 m.

lan 25.

Utovar, istovar i prijevoz boca s plinovima pod pritiskom, mora se obavljati na slijede i na in:

1. boce se ne smiju bacati i valjati;
2. ventili punih i praznih boca moraju biti zatvoreni i zašti eni metalnim kapama;
3. boce se moraju osigurati od pomicanja i me usobnog sudaranja;
4. pune boce moraju se transportirati u leže em položaju, osim boca s propanom i butanom koje se moraju transportirati u stoje em položaju;
5. boce s plinovima pod pritiskom moraju biti zašti ene od utjecaja sun evih zraka i drugih izvora topline.

lan 26.

Pri ru nom utovaru i istovaru dugih tereta (profila, cijevi, greda, trupaca, tra nica i sl.) u transportna sredstva, ovlaštenu radnik koji rukovodi utovarom i istovarom tereta dužan je odrediti na in utovara i istovara, obavezu korištenja odgovaraju ih pomo nih sredstava (kosine, vodilica i dr.) i broj radnika za obavljanje tih poslova.

lan 27.

Ako se utovar i istovar tereta obavlja u grupama radnika, organizacija je dužna odrediti i ovlastiti radnika koji e koordinirati rad grupe.

Radnik iz stava 1. ovoga lana dužan je odrediti na in rada, sredstva rada i izvršiti raspored radnika u grupama prema tehnologiji utovara i istovara pojedinih vrsta tereta.

lan 28.

Iznimno tereti se mogu utovarivati, istovarivati i premješati po vodoravnoj i kosoj površini s nagibom do 15° pomo u cijevi, valjaka, saonica, limenih postelja i sl. i to ru no, ekrkom ili motornim vozilom.

lan 29.

Mehanizirani utovar u transportno sredstvo i istovar tereta iz transportnog sredstva pomo u dizalice, prenosne trake, utovariva a ili sli nog ure aja, mora se obavljati po unaprijed utvr enoj tehnologiji rada.

lan 30.

Visina naslaga tereta na utovarno-istovarnim površinama pri mehaniziranom utovaru i istovaru, mora biti u skladu s tehni kim mogu nostima mehaniziranih sredstava rada.

lan 31.

Zabranjeno je pomo u dizalica i drugih mehaniziranih sredstava podizati terete zasute zemljom, pijeskom ili drugim materijalom, odnosno terete koji su ukopani, zalijepljeni, me usobno povezani i sl.

lan 32.

Zabranjen je prijevoz osoba vili arima, dizalicama, traktorima, gura ima i drugim prijevoznim i prijenosnim sredstvima osim osoba za koje je na tim sredstvima rada osigurano dodatno sjedište.

2. Rad s transporterima (trakasti, pužni, vij ani, pneumatski i hidrauli ni)

lan 33.

Transporter s trakom, grabljama, lancima i sli nim sredstvima za prenošenje tereta, moraju se postavljati tako da s jedne njihove strane ostane slobodan prostor za prolaz, širine najmanje 1 m.

Transporteri s trakom širine preko 800 mm moraju imati mogućnost pristupa traci s obje strane.

lan 34.

Kod pokretnih transportera s ure ajem za mijenjanje kuta nagiba trake, mora postojati ure aj za osiguranje utvr enog položaja nagiba trake u toku jedne radne operacije.

Transporter iz stava 1. ovoga lana smije se premještati samo sa spuštenom trakom u krajnjem donjem položaju.

Zabranjeno je premještanje pokretnih transportera za vrijeme rada.

lan 35.

Pri puštanju trake transportera u pogon, nije dozvoljeno traku povla iti ili na drugi na in pomagati njeno pokretanje.

Za vrijeme rada transportera nije dozvoljeno radnicima stajati u zoni opasnosti, istiti traku i valjke, niti obavljati bilo kakve popravke na transporteru.

lan 36.

Uklju ivanje i isklju ivanje transportera smije obavljati samo za to odre ena osoba, koja je dužna prije puštanja transportera u rad provjeriti ispravnost transportera i da se u zoni opasnosti ne nalaze radnici.

lan 37.

Ure aji za uklju ivanje i isklju ivanje transportera moraju biti konstruirani i izvedeni na prikladnim mjestima tako da omogu avaju u slu aju opasnosti brzo zaustavljanje transportera.

lan 38.

Stabilni transporteri s eli nom konstrukcijom postavljeni na vanjskim prostorima, moraju biti zašti eni od atmosferskog pražnjenja preko uzemljiva a.

Transporteri iz stava 1. ovoga člana moraju imati izvedenu vodotijesnu električnu instalaciju.

član 39.

Ako se u procesu rada pojavljuje prašina, električna instalacija na transporterima mora biti izvedena u prahotijesnoj izvedbi.

član 40.

Transporteri koji koriste električnu energiju, moraju imati zaštitnu metalnu konstrukciju od previsokog napona dodira.

Ako se transporteri nalaze na otvorenom prostoru, metalna konstrukcija transportera mora biti spojena na uzemljiva gromobranske instalacije.

3. Rad s viličarima

član 41.

Organizacija je dužna samoupravnim općinskim aktom o zaštiti na radu utvrditi uvjete u pogledu dobi života, spola, stručne sposobnosti, zdravstvenog stanja i psihičke sposobnosti za vozača viličara, u skladu s Pravilnikom o poslovima s posebnim uvjetima rada.

Organizacija je dužna zavisno o tehnologiji rada izraditi poseban program za osposobljavanje vozača viličara na temelju utvrđenih vrsta i opsega opasnosti.

Organizacija može program osposobljavanja vozača viličara izraditi i izvoditi sama ili te poslove povjeriti organizacijama koje te poslove obavljaju.

član 42.

Viličar se smije kretati samo po površinama kojima nosivost odgovara ukupnom opterećenju viličara s teretom.

član 43.

Površine po kojima se kreću viličari moraju biti izvedene i održavane tako, da odgovaraju tehničkim karakteristikama viličara i vrsti tereta koji se prenosi.

član 44.

Vozač viličara dužan je upotrebljavati viličar prema njegovoj namjeni i na način kojim se osigurava siguran rad.

član 45.

Organizacija je dužna onemogućiti da viličarima upravljaju radnici kojima oni nisu povjereni.

Viličari koji se ne koriste moraju biti zaključani, a ključevi se moraju nalaziti kod ovlaštenog radnika.

lan 46.

Teret koji se prenosi viličarom mora se slagati na palete ili podmetače koji omogućavaju siguran zahvat tereta vilicom.

Pri skidanju tereta s naslage, zahvatna vilica ne smije se silom gurati među teret ako između redova naslaga ne postoji slobodan prostor za prolaz vilica.

lan 47.

Teret na zahvatnoj vilici mora biti raspoređen ravnomjerno na oba kraka vilice i ležati oslonjen na stražnjem dijelu nosača vilica.

lan 48.

Teret složen na vilici ne smije zaklanjati vidik vozača u viličaru.

Ako se prilikom prenošenja tereta ne može izbjeći zaklanjanje vidika vozača, osoba određena za to mora davati ugovorene znakove vozaču pri dizanju i prenošenju tereta.

lan 49.

Visina tereta koji se prenosi na vilicama viličara zavisi o karakteristikama viličara, vrsti i obliku tereta, nagibu i stanju prometnice, a mora se za pojedine terete utvrditi tako, da bude osigurana stabilnost viličara pri prijenosu tereta.

lan 50.

Prijenos tereta viličarom mora se obavljati sa spuštenim vilicama koje su nagnute prema konstrukciji viličara.

Visina tereta iznad prometnice mora biti takva da onemogućava udaranje i zapinjanje tereta o prometnicu.

lan 51.

Nije dozvoljeno viličarom izvlačenje ili guranje tereta kao ni podizanje, spuštanje i prenošenje tereta obješenog o viljuške.

lan 52.

Organizacija je dužna u radnoj okolini u kojoj postoji opasnost od eksplozije i požara utvrditi uvjete pod kojima se viličari smiju koristiti.

lan 53.

Ako se viličar koristi po nepovoljnim vremenskim prilikama, u uvjetima niskih temperatura, u radnoj okolini u kojoj su prisutne fizikalne i kemijske štetnosti, noću i u drugim sličnim okolnostima, moraju se na odgovarajući način primijeniti pravila zaštite na radu koja su ovim pravilnikom utvrđena za traktore i utovarivače.

4. Rad s dizalicama i autodizalicama

lan 54.

Pri radu na utovaru i istovaru tereta pomoću dizalica, primjenjuju se propisana pravila zaštite na radu za odgovarajuće vrste dizalica i pravila zaštite na radu propisana ovim pravilnikom.

Dizalica iz stava 1. ovoga člana smije se koristiti samo prema namjeni i uputama proizvođača.

lan 55.

Sredstva za zahvaćanje tereta moraju imati oznaku o dopuštenom opterećenju.

Teret mora biti zahvaćen zahvatnim sredstvom na način da ne može doći do ispadanja ili rasipanja tereta.

lan 56.

Ako pri prenošenju tereta nastanu oštećenja na dizalici ili njenim zahvatnim sredstvima, odgovorna osoba dužna je obustaviti rad dok se ne otklone nastale promjene na sredstvima rada.

lan 57.

Ako se dizalicom prenosi teret u ambalaži, mora ambalaža biti ispravna, imati oznaku težine i sadržine, a po potrebi i podatke o veličini tereta.

Teret u ambalaži mora biti učvršćen tako da se teret ne pomiče.

lan 58.

Ako se ambalažiraju posebni tereti različitih oblika i pomaknutih težišta, organizacija koja vrši ambalažiranje, dužna je označiti mjesta zahvaćanja tereta s dizalicom ili na ambalaži ugraditi elemente o koje se zahvaća teret.

Vozač tereta dužan je terete iz stava 1. ovoga člana zahvaćati na predviđeni način.

lan 59.

Ovlašteni radnik u organizaciji dužan je na temelju propisane tehnologije rada ili pravila struke, ovisno o vrsti tereta, odrediti način zahvaćanja i prenošenja tereta (užetom, mrežom, specijalnom napravom, i dr.).

lan 60.

Pri prenošenju tereta u ambalaži učvršćenom pasicama nije dozvoljeno zahvaćati teret za pasice.

Pasice iz stava 1. ovoga člana moraju teret obuhvaćati tako da pri prenošenju tereta ne može doći do pomicanja pasica.

lan 61.

Teret se mora zahvatiti tako da se težište tereta nalazi u okomici ispod kuke dizalice, a daljnje prenošenje tereta može se nastaviti samo ako je teret ovješten na dizalici zauzeo pravilan položaj i ako se ne njiše.

lan 62.

Ako se utovar i istovar boca s plinovima pod pritiskom obavlja dizalicama, moraju se za prijenos boca koristiti sanduci, odgovarajuće palete ili rešetke ili mreže.

lan 63.

Pri utovaru i istovaru dugih tereta koji se slažu u naslage pomoću dizalice, mora teret na krajevima biti vezan užadima radi sprečavanja njegovog slobodnog okretanja.

Radnici koji drže krajeve užadi moraju stajati izvan manipulativnog prostora dizalice.

lan 64.

Radnici koji rade na utovaru i istovaru tereta dizalicom, moraju napustiti manipulativni prostor dizalice čim se teret podigne iznad podloge na visini veće od 10 cm i ne smiju ulaziti u manipulativni prostor dizalice dok se teret ne spusti na visinu do 10 cm iznad podloge na koju se odlaze.

lan 65.

Pri utovaru i istovaru tereta iz kamiona, vagona i drugih prijevoznih sredstava, radnici se moraju odmaknuti od tereta na udaljenost izvan zone opasnosti.

Ako se teret utovaruje ili istovaruje u blizini zida građevinskog objekta ili drugih prepreka, radnici se ne smiju nalaziti između tereta i zida odnosno drugih prepreka kako bi se onemogućilo uklještenje radnika između tereta i prepreke.

lan 66.

Pri manevriranju autodizalicom u blizini električnih vodova pod naponom, krak autodizalice mora biti postavljen tako da je isključena mogućnost njegovog približavanja ili dodira s električnim vodovima.

Dizalar mora biti upoznat s dozvoljenom udaljenošću kraka dizalice od električnih vodova.

5. Rad s dizalima

lan 67.

Pri korištenju dizala primjenjuju se pravila zaštite na radu propisana Pravilnikom o tehničkim mjerama i uvjetima za dizala, pravila zaštite na radu propisana Pravilnikom o načinu ispitivanja određenih sredstava rada i radne okoline te sadržaju, obliku i načinu izdavanja isprava i pravila zaštite na radu propisana ovim pravilnikom.

Organizacija koji koristi dizala dužna je posjedovati isprave i voditi evidenciju rokova u kojima se mora izvršiti pregled ili ispitivanje dizala u skladu s propisima o zaštiti na radu.

lan 68.

Pri utovaru tereta u dizalo, teret se mora ravnomjerno rasporediti po podu dizala.

Teret u kabini dizala mora biti osiguran od pomicanja i rušenja.

lan 69.

Pri utovaru i istovaru tereta zabranjeno je udaranje teretom ili vozilom o stranice kabine dizala ili njegovu konstrukciju.

lan 70.

Pri utovaru i istovaru tereta pomoću viličara i drugih vozila, razina poda dizala na katovima i površinama s koje se utovaruje ili istovaruje teret, mora biti u istom nivou.

Ukoliko nije moguće osigurati točnost pristajanja kabine dizala u odnosu na nivo površine s koje se utovaruje ili istovaruje teret, potrebno je razliku nivoa premostiti odgovarajućom podlogom.

Točnost pristajanja kabine dizala iz stava 2. ovog članka ne smije biti veća od ± 70 mm bez obzira na opterećenje dizala.

6. Rad s kontejnerima

lan 71.

Teret u kontejneru mora se razmjestiti tako da pritisak na pod i zidove bude što ravnomjerniji.

Teret u kontejneru mora biti osiguran od pomicanja, a između tereta i vrata kontejnera mora se ostaviti slobodan prostor od najmanje 3 cm.

lan 72.

Po završenom utovaru tereta u kontejner, mora se provjeriti da li su pravilno zatvorena vrata odnosno strane kontejnera.

lan 73.

Prije utovara kontejnera u transportno sredstvo, mora se provjeriti ispravnost kontejnera.

Ako se provjerom utvrdi da kontejner nije ispravan ili na njemu postoje oštećenja na stranicama ili vratima, ne smije se pristupiti utovaru kontejnera u transportno sredstvo.

lan 74.

Utovar i istovar kontejnera obavlja se mehaniziranim sredstvima rada namijenjenim za utovar i istovar kontejnera.

Ako se utovar i istovar kontejnera ne obavlja upotrebom sredstava rada iz stava 1. ovoga člana, radniku koji obavlja vezivanje kontejnera mora se osigurati siguran pristup na kontejner pomoću ljestava ili drugih pomoćnih sredstava.

7. Rad traktora s prikolicom

član 75.

Pri utovaru i istovaru tereta u traktorske prikolice primjenjuju se pravila zaštite na radu propisana ovim pravilnikom u poglavlju 10. Utovar i istovar tereta u teretna motorna vozila.

član 76.

Traktor s prikolicom mora se za utovar, istovar i prijevoz tereta upotrebljavati prema uputstvu proizvođača u pogledu namjene, dopuštene vučne sile traktora i dopuštene nosivosti prikolice.

Traktor s prikolicom smije se koristiti na terenu pod nagibom prema uputama proizvođača traktora i u ovisnosti o visini težišta tereta na prikolici.

član 77.

Vožnja i okretanje traktora s prikolicom na terenu pod nagibom smije se obavljati samo ako su poduzete mjere da ne dođe do prevrtanja traktora ili prikolice.

član 78.

Ako se traktor s prikolicom koristi za utovar, istovar i prijevoz tereta po nepovoljnim vremenskim prilikama, mora imati ugrađenu kabinu za zaštitu vozača od vremenskih nepogoda.

Kabina iz stava 1. ovoga člana mora imati ugrađena sigurnosna stakla na vjetrobranu i prozorima a vjetrobransko staklo mora imati ugrađena brisača.

član 79.

Ako se traktor s prikolicom koristi za utovar, istovar i prijevoz tereta u uvjetima niskih temperatura nižih od 273 K (0° C), kabina traktora mora imati uređaje za zagrijavanje.

član 80.

Traktor s kabinom koja je predviđena za skidanje, mora imati uređaje za lako namještanje i skidanje kabine.

Za sigurno ulazanje i izlazanje vozača iz kabine traktora, moraju biti izvedene stepenice s rukohvatom.

član 81.

Traktor mora imati ispravnu radnu i parkirnu kočnicu i pokazivače pravca.

Za rad noću na prednjem dijelu traktora moraju biti ugrađena dva glavna fara s oborenim i pozicionim svjetlom, a na stražnjem dijelu ugrađena poziciona i stop svjetla.

Prikolica traktora mora imati parkirnu kočnicu i pokazivače pravca i stop svjetlo, a za rad noću poziciono svjetlo.

Član 82.

Prije pokretanja traktora vozač je dužan provjeriti da se nitko ne nalazi u zoni opasnosti ispred, iza ili između traktora i prikolice.

Član 83.

Vozaču traktora zabranjena je vožnja radnika na traktoru ili u prikolici ako za tu namjenu nisu ugrađena sjedišta ili posebna mjesta za prijevoz radnika koji rade na utovaru i istovaru tereta.

Član 84.

Brzina vožnje traktora s prikolicom mora biti prilagođena veličini i obliku tereta koji se prevozi te stanju prometne površine ili puta po kome se traktor kreće.

Kod vožnje traktorom nije dopušteno naglo kočenje i mijenjanje smjera vožnje.

8. Rad s utovarivačima

Član 85.

Utovarivači kao samohodni strojevi koji se kreću na točkovima ili gusjenicama a služe za utovar rasutih i drugih tereta u prijevozna sredstva, moraju se koristiti prema njihovoj namjeni i tehničkom uputstvu proizvođača a naročito u pogledu dopuštene nosivosti i dopuštenog kuta nagiba terena po kome se kreću.

Član 86.

Utovarivač mora biti tako izveden i opremljen zaštitnim napravama da pokretni, rotirajući i drugi dijelovi za vrijeme rada ne ugrožavaju rukovaoca.

Član 87.

Sjedalo vozača mora biti izvedeno tako da:

- osigurava takav položaj vozača da su mu pristupačne sve komande za lako i sigurno upravljanje i nesmetan vidik na sve strane;
- omogućiti ispadanje vozača na neravninama i pri naglom okretanju;
- omogućiti ugodan položaj tijela i podešavanje prema visini i tjelesnoj težini vozača;

- svojom konstrukcijom (tapeciranjem, ugradnjom opruga i amortizera) otklanja nepovoljno djelovanje potresa i udaraca do kojih dolazi pri radu i za vrijeme vožnje.

lan 88.

Na utovariva u moraju biti ugrađene stepenice ili nogostup s rukohvatom za penjanje odnosno silaženje s upravljačkog mjesta.

lan 89.

Za zaštitu rukovaoca od vremenskih nepogoda i prašine, utovarivač mora imati kabinu iz koje je omoguđena dobra vidljivost na sve strane.

Prozori na kabini moraju biti izvedeni od sigurnosnog stakla s brisima i vjetrobrana.

Utovarivač mora biti opremljen zvučnim signalom.

Ako se rad obavlja noću, utovarivač mora biti snabdjeven rasvjetnim tijelima za osvjetljavanje radnog prostora i prolaza kojima se kreće.

lan 90.

Ako se utovar i istovar tereta utovarivačem obavlja iznad glave vozača, mora utovarivač imati vrstu pokrov iznad sjedišta vozača koji potpuno zaštiti njegovo mjesto rukovaoca i uređaje na utovarivaču od slučajnog pada tereta.

lan 91.

Pri utovaru tereta utovarivačem, mora se za to koristiti odgovarajuće ispravno zahvatno sredstvo (kabao, grabilica i sl. u ovisnosti o vrsti tereta).

Teret se mora zahvatiti i prenositi tako, da zahvaćeni teret ne pada sa zahvatnog sredstva i ne ugrožava rukovaoca utovarivača i ostale radnike na radu.

lan 92.

U manevarskom prostoru utovarivača ne smiju se nalaziti radnici ni drugo osoblje.

lan 93.

Prije početka rada s utovarivačem, rukovalac mora provjeriti ispravnost uređaja za podizanje i prijenos tereta u neopterećenom stanju podizanjem i spuštanjem zahvatnog sredstva.

Po etaku rada s utovarivačem, rukovalac mora označiti zvučnim signalom radi upozorenja prisutnim radnicima.

lan 94.

Za vrijeme prekida rada s utovarivačem, rukovalac mora spustiti zahvatno sredstvo (kabao, grabalicu i sl.) na zemlju, isključiti rad motora, osigurati utovarivača od pokretanja i zaključiti kabinu utovarivača.

9. Utovar i istovar tereta u prijevozna sredstva cestovnog, željezni kog, pomorskog, rije nog i zračnog prometa

član 95.

Pod radom na utovaru tereta i istovaru tereta podrazumijeva se, u smislu ovoga pravilnika, rad na ručno, polumehanizirani i mehanizirani utovar i istovar tereta u prijevozna sredstva cestovnog, željezni kog, pomorskog, rije nog i zračnog prometa (u daljem tekstu: prijevozno sredstvo).

član 96.

Prije početka utovara tereta u prijevozno sredstvo i istovara tereta iz prijevoznog sredstva, moraju se poduzeti sve potrebne radnje kojima se sprečava da se prijevozno sredstvo pomiče s mjesta na kome je zaustavljeno odnosno privezano.

član 97.

Prije početka utovara tereta u prijevozno sredstvo i istovara tereta iz prijevoznog sredstva, odgovorna osoba mora ovisno o vrsti tereta poduzeti slijedeće mjere za siguran rad:

1. osigurati ispravnost tovarnih površina (ispravnost poda, podloge i površine, odstranjenost ostataka tereta i dijelova ambalaže i sl.);
2. osigurati dobru osvijetljenost radnog prostora;
3. osigurati dobro provjetravanje radnog prostora;
4. zaustaviti rad pogonskog motora prijevoznog sredstva radi otklanjanja buke, vibracija i zagađenosti zraka ispušnim plinovima;
5. zabraniti snabdijevanje prijevoznog sredstva gorivom za vrijeme utovara i istovara tereta;
6. zabraniti popravak bilo kojih dijelova prijevoznog sredstva za vrijeme utovara i istovara tereta osim na brodovima gdje je taj prostor izdvojen od površina i prostora za utovar i istovar tereta;
7. provjeriti ispravnost položaja i stabilnost tereta;
8. spriječiti pušenje, zavarivanje i bilo koje druge radnje koje bi mogle izazvati požar ili eksploziju ako se obavlja utovar i istovar lakozapaljivih i eksplozivnih tereta.

član 98.

Prijevozna i prenosna sredstva pogonjena motorima s unutrašnjim sagorijevanjem, ne smiju se upotrebljavati u zatvorenim vagonima i sličnim prostorima, ukoliko nije osigurano provjetravanje tih prostorija.

član 99.

Provjetravanje zatvorenih skladišta i brodskih skladišta mora se osigurati prirodnim ili umjetnim putem tako, da se postignu uvjeti rada propisani pravilima zaštite na radu.

član 100.

Prije početka utovara i istovara tereta, mora se utvrditi da nije došlo do kvarenja ili zagađenja tereta.

Nije dozvoljeno radnicima koji rade na utovaru i istovaru tereta obavljati poslove s teretom na kojemu su nastale promjene koje mogu ugrožavati život ili zdravlje radnika.

S teretom iz stava 2. ovog članka mora se postupati na način utvrđen posebnim propisima ili prema posebnoj uputi organizacije koja obavlja poslove utovara i istovara tereta.

član 101.

Upotreba mehaniziranih sredstava za utovar i istovar tereta u zatvorenim skladištima, vagonima, sanducima kamiona, brodskim skladištima i drugim transportnim sredstvima je dozvoljena samo uz uvjet ako slobodan manevarski prostor omogućava nesmetanu upotrebu mehaniziranih sredstava.

Slobodnim manevarskim prostorom iz stava 1. ovog članka smatra se prostor koji omogućava nesmetan prolaz i rad mehaniziranog sredstva.

Prolaz iz stava 2. ovog članka mora biti sa svake strane najmanje za 0,5 m širi mjereno od bočnih rubova gabarita mehaniziranog sredstva i tereta koji se prenosi.

član 102.

Podovi na koje se odlažu tereti moraju biti projektirani i izvedeni tako, da omogućavaju sigurno nošenje tereta bez prekoračenja dozvoljenih progiba.

Ako se manipulacija teretom obavlja mehaniziranim sredstvima, podovi skladišta i transportnih sredstava na koje se odlaže teret, moraju biti izvedeni tako da osiguravaju sigurno nošenje težine tereta i mehaniziranih sredstava bez prekoračenja dozvoljenih progiba, nagiba ili propadanja poda.

Nosivost podova etažnih skladišta i brodova mora biti utvrđena, a na vidljivim mjestima mora biti označeno dopušteno opterećenje u N/m^2 .

član 103.

Ako stabilnost uskladištenog tereta na otvorenoj površini može biti poremećena atmosferskim utjecajima, moraju se poduzeti posebne mjere sigurnosti od rušenja ili drugih promjena na odloženom teretu koje mogu ugroziti život ili zdravlje radnika.

Teret mora biti složen tako da pojedini dijelovi složenog tereta ne ulaze u prostor određen za prolaz ili transport.

član 104.

Električna instalacija na utovarno-istovarnim površinama mora biti projektirana i izvedena tako, da omogućuje nesmetanu manipulaciju teretom i upotrebu transportnih i prijenosnih sredstava i da ne ugrožava osobe na radu.

Rasvjeta mora biti postavljena tako da osigurava dobru osvjetljenost radnih površina, prolaza, upozorenja, oznaka i uputa.

lan 105.

Teret u skladištu mora biti uskladišten tako da omogući nesmetan pristup do električnih uređaja, naprava i rasvjetnih tijela, vatrogasnih uređaja i drugih sredstava za gašenje požara.

Visina naslaga tereta mora se odrediti u ovisnosti o dopuštenoj nosivosti površine poda, vrste i vrste ambalaže i ambalažnih pasica, te obliku tereta.

10. Utovar i istovar tereta u teretna motorna vozila

lan 106.

Vozači i pratioci osoblje raspoređeno na vozilima za prijevoz tereta, moraju ispunjavati uvjete za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada utvrđenim propisima zaštite na radu i posebnim propisima o sigurnosti i prijevozu u cestovnom prometu.

Osoblje iz stava 1. ovog člana mora biti osposobljeno za rad na siguran način na temelju utvrđenih vrsta i opsega opasnosti koje proizilaze iz vrste tereta i namjene teretnih motornih vozila za prijevoz klasičnih i specijalnih tereta.

lan 107.

Radnici koji se raspoređuju na motorna vozila radi obavljanja poslova utovara, pretovara ili istovara, moraju biti prethodno upoznati s načinom rada, opasnostima i mjerama zaštite na radu.

Pomoćni radnici, signalisti, veza i tereta i drugi koji se raspoređuju na specijalna motorna vozila, moraju biti prethodno osposobljeni za obavljanje određenog pomoćnog posla na takvim vozilima, te upoznati s opasnostima i mjerama zaštite na radu.

lan 108.

U pravilu, kretanje vozila na utovarno-istovarnim površinama, prilazima takvim površinama i prometnicama, treba biti jednosmjerno.

Ako na površinama iz stava 1. ovoga člana nije moguće osigurati jednosmjerno kretanje vozila, širina prometnica mora biti takva da osigurava dvosmjerno kretanje vozila.

Brzina kretanja vozila na površinama iz stava 1. i 2. ovoga člana ne smije biti veća od 10 km na sat, a u zatvorenim skladištima ne smije biti veća od 5 km na sat.

lan 109.

Na utovarno-istovarnim površinama, prilazima takvim površinama i prometnicama unutar kruga organizacije, moraju biti postavljene odgovarajuće oznake i prometni znakovi.

lan 110.

Ako se na utovarno-istovarnim površinama, prilazima takvim površinama i prometnicama vozilo kreće unatrag, manevar se treba obavljati uz pomoć druge osobe koja se nalazi izvan vozila i koja vozaču daje određene ugovorene znakove.

član 111.

Na utovarno-istovarnim površinama, razmak između vozila koja stoje u koloni ne smije biti manji od 1 m, a razmak između vozila koja stoje jedno uz drugo ne smije biti manji od 1,5 m.

član 112.

Prije početka utovara tereta u vozilo i istovara tereta iz vozila, vozač je dužan osigurati vozilo od pokretanja za vrijeme utovara ili istovara tereta.

član 113.

Ako se teret utovaruje ili istovaruje s perona, platforme ili rampe, vozilo mora biti postavljeno neposredno do perona, platforme ili rampe u istom nivou.

Ako nije moguće osigurati uvjete iz stava 1. ovog člana, onda se mora postaviti sigurno sredstvo za premoštenje razmaka i razlike u nivou.

član 114.

Vozač teretnog vozila mora pri utovaru i istovaru tereta na vozilo osigurati da se:

- vozilo koristi samo za prijevoz onih tereta koji odgovaraju tehničkim karakteristikama vozila i specifičnostima tereta;
- ne utovaruje teret čija je težina veća od dopuštene za odnosno vozilo;
- teret u sanduku raspoređi tako da ne ugrožava sigurnost vožnje;
- stranice na sanduku vozila sigurno zatvore i na odgovarajući način uvrste;
- upozore radnici koji rade na utovaru i istovaru tereta na specifičnosti vezane uz karakteristike vozila i tereta;
- stranice sanduka otvaraju na način koji osigurava siguran rad;
- teret istovaruje na način i po postupku propisanim za odnosnu vrstu tereta i vozila.

član 115.

Vozač mora biti uz vozilo za vrijeme utovara i istovara tereta i davati upute poslovo i transportnih radnika odnosno osobama koje vrše utovar ili istovar o načinu utovara i istovara tereta iz vozila.

Prije utovara tereta u vozilo, vozač je dužan vizuelno utvrditi ispravnost vanjskog stanja tereta i njegove ambalaže.

Vozač ne smije dopustiti utovar tereta u vozilo ako je na teretu utvrdio nedostatke koji mogu imati utjecaja na sigurnost utovara, istovara i prijevoza tereta.

član 116.

Prije po etka istovara tereta s vozila, voza je dužan zajedno s odgovornim transportnim radnikom utvrditi stanje tereta na vozilu, posebno na okolnost da nije došlo do pomaka tereta na vozilu za vrijeme prijevoza koji bi mogao imati za posljedicu ugrožavanje života i zdravlja radnika za vrijeme istovara tereta.

lan 117.

Ako utovar u vozilo i istovar tereta iz vozila obavlja grupa radnika, onda se takav rad mora obavljati pod stalnim nadzorom za to odre enog radnika, koji je dužan prije po etka rada provjeriti ispravnost sredstava za utovar i istovar i osigurati uvjete za siguran rad radnika.

lan 118.

Teret u vozilu mora biti osiguran od pomicanja za vrijeme prijevoženja.

Teret na tovarnoj površini vozila mora biti postavljen ravnomjerno po cijeloj površini i mora biti složen tako, da osigurava stabilnost tereta i vozila za vrijeme prijevoza.

Teret se ne smije oslanjati na kabinu vozila.

lan 119.

Ako se teret oslanja na stranice sanduka teretnog vozila, prije istovara moraju se osloboditi stranice od tereta a tek onda se može pristupiti otvaranju sanduka.

U pravilu, stranicu sanduka vozila moraju otvarati dva radnika, a iznimno otvaranje sanduka može obavljati jedan radnik ako stranica to omogu ava s obzirom na svoju veli inu i težinu.

lan 120.

Utovar i istovar komadnog tereta u vozilo obavlja se sa spuštenim stranicama radi sigurnije manipulacije s teretom.

Ako se utovar i istovar tereta iz stava 1. ovoga lana obavlja dizalicom ili na drugi na in koji osigurava siguran rad radnika, može se utovar i istovar komadnog tereta obaviti i bez spuštanja stranica.

Pri obavljanju poslova iz stava 1. i 2. ovoga lana, radnici ne smiju stajati na teretu ako postoji mogućnost pomicanja tereta i pada s njega, ili ako se utovar ili istovar obavlja dizalicom pa prijeti opasnost od pada tereta na radnika.

lan 121.

Vozila namijenjena za prijevoz dugih tereta moraju biti za tu namjenu prilago ena i moraju biti opremljena posebnim ru icama na koje se teret može oslanjati za vrijeme prijevoza.

Visina tereta na vozilima iz stava 1. ovog lana ne smije prelaziti visinu ugra enih ru ica. Ru ice moraju biti na gornjem kraju povezane lancima.

Pri prijevozu tereta kra ih dužina, mora se osigurati oslanjanje tereta na najmanje dvije ru ice.

Pri istovremenom prijevozu dužih i kra ih tereta, kra i tereti moraju biti složeni iznad dužih tereta.

Ako se za prijevoz tereta iz stava 1. ovog lana koriste klasi na vozila, mora se teret na vozilu osigurati lancima, eli nim užadima, skobama ili se mora na drugi na in osigurati potpuna stabilnost tereta pri prijevozu.

lan 122.

Utovar tereta na prikolice zglobnih kamiona (šlepera) mora se obavljati tako, da se omogu i slobodno zakretanje vozila u odnosu na utovareni teret na prikolici.

Teret utovaren na prikolici iz stava 1. ovoga lana mora biti tako u vrš en, da ne do e do pomicanja tereta prema kabini vozila za vrijeme vožnje ili naglog ko enja vozila.

lan 123.

Voza ima specijalnih vozila koja imaju mogu nost podizanja tovarnih sanduka, košara i drugih utovarno-istovarnih ure aja, zabranjena je vožnja vozilom s podignutim utovarno-istovarnim elementima i prijevoz osoba na tim elementima.

lan 124.

Kada se prijevoz praškastih i rasutih tereta obavlja auto-cisternama, silosima i drugim specijalnim vozilima, lanovi posade tih vozila dužni su provjeriti da li su zatvorena sva okna i ventili na takvim vozilima nakon izvršenog utovara tereta.

lan 125.

Na auto-cisternama za prijevoz praškastih i rasutih tereta, zabranjeno je otvaranje okna kada se cisterna nalazi pod pritiskom.

Radnik koji je zadužen za otvaranje okna na cisternama iz stava 1. ovoga lana, dužan je provjeriti na manometru da li je pritisak zraka u cisterni i instalacijama (cijevima za transport rasutog tereta) izjedna en s atmosferskim tlakom.

Pored radnje iz stava 2. ovoga lana, radi sigurnosti, potrebno je prije otvaranja okna otvoriti odgovaraju i ventil kojim se pritisak u cisterni izjedna uje s atmosferskim tlakom.

11. Utovar i istovar tereta u vozila željezni kog prijevoza

lan 126.

Pri radu na utovaru i istovaru tereta u željezni ka transportna sredstva, primjenjuju se odredbe Pravilnika o zaštiti na radu na željeznicama, pravila zaštite na radu utvr ena propisima i pravilima željezni kih organizacija i pravila zaštite na radu propisana ovim pravilnikom.

lan 127.

Utovar tereta u željezni ka transportna sredstva mora se obavljati po uputama i pod nadzorom stručne osobe koja je osposobljena za rad na sigurnosti i na tim poslovima.

Radnik iz stava 1. ovoga članka određuje način utovara tereta u željezni ka transportna sredstva, vrstu prirodnih sredstava i mehanizacije koja se pri utovaru mora koristiti, kao i način smještaja i izvršavanje tereta u željezni ka transportna sredstva.

Prije istovara tereta iz željeznih transportnih sredstava, radnik iz stava 1. ovoga članka, dužan je prethodno obaviti vizualnu provjeru načina i vršenja tereta i da li je došlo do pomaka tereta za vrijeme transporta.

član 128.

Kod zatvorenih željeznih vagona, moraju se zatvorena vrata vagona pažljivo otvoriti povlačenjem a ne guranjem da ne dođe do povrede radnika u slučaju da se teret za vrijeme transporta oslonio na vrata vagona.

Radnici koji obavljaju otvaranje vrata željeznih vagona moraju stajati sa strane od otvora vratiju.

član 129.

Radnici koji obavljaju utovar i istovar tereta iz željeznih transportnih sredstava, ne smiju se nalaziti između u transportnih sredstava, između u transportnih sredstava i skladišnih odnosno utovarnih rampi, niti na drugim mjestima u zonama opasnosti pri manipulaciji s teretom.

Ako se utovar i istovar tereta obavlja dizalicom, radnicima je zabranjeno zadržavanje ispod slobodno visine tereta na dizalici.

član 130.

Željezno transportno sredstvo mora se prije utovara ili istovara tereta postaviti tako da u odnosu na objekte i smještaj tereta na utovarno-istovarnim površinama ne stvara zapreke pri rukovanju s teretom.

član 131.

Ako se manipulacija teretom obavlja u željeznim skladištima kroz više vratiju različitih širina, mora širina prolaza za manipulaciju s teretom iznositi najmanje kao što je širina otvora najširih vratiju.

član 132.

Teret koji se istovaruje iz željeznih transportnih sredstava, mora se odlagati na udaljenosti najmanje 2 m od vanjske strane stranice kod visine slaganja tereta do visine 1,2 m.

Ako se teret iz stava 1. ovoga članka slaže na visinu preko 1,2 m, mora biti udaljen od vanjske strane stranice najmanje 2,5 m.

član 133.

Rasuti tereti koji se istovaruju pored pruge moraju se odlagati pod prirodnim kutom nagiba za odnosnu vrstu tereta, a udaljenost od vanjske strane tračnica ne smije biti manja od 1 m.

član 134.

Pri ručnom utovaru i istovaru željeznih tračnica i drugih dugačkih profila iz otvorenih vagona, moraju se koristiti vodilice - kosine.

Za tračnice i profile dužine do 12 m moraju se postaviti dvije vodilice, za dužine od 12 do 18 m moraju se postaviti 3 vodilice, a preko dužine od 18 m moraju se postaviti četiri vodilice.

Vodilice se moraju postaviti na vagon tako da površina nalijezanja bude najmanje 20 cm, a na tlu moraju biti osigurane od pomicanja.

član 135.

Poslovima utovara i istovara tračnica i drugih dugačkih profila iz člana 134. ovoga pravilnika mora rukovati stručna osoba osposobljena za obavljanje tih poslova.

Osoba iz stava 1. ovoga člana određuje način obavljanja poslova i broj radnika koji će poslove obaviti.

član 136.

Postavljanje vagona na utovarno-istovarnim površinama obavlja se u pravilu lokomotivom, u drugim slučajevima željeznim vozilom ili pomoću traktora.

Ako se vagon zbog utovara ili istovara tereta postavlja ručno, ovim poslom mora rukovoditi stručna osoba osposobljena za obavljanje tih poslova.

Manevriranje traktorom, cestovim vozilom, strojem s zapregom i ljudskom snagom, smije se obavljati samo ako je takvo manevriranje posebnom uputom predviđeno za pojedine kolosijeke.

12. Utovar i istovar tereta u brodove i druge plovne objekte

član 137.

S utovarom i istovarom tereta u plovni objekt smije se započeti tek nakon što je plovni objekt ispravno privezan uz obalu, i nakon što su ispravno postavljene i osigurane glavne brodske stepenice za dolaženje i silaženje radnika s plovnog objekta.

član 138.

Utovar i istovar tereta s plovnog objekta smije se obavljati samo ako to vremenski uvjeti dozvoljavaju.

član 139.

Ako se utovar i istovar tereta s plovnog objekta obavlja s dizalicom i uređajima ugrađenim na plovnom objektu, ne smije se započeti s utovarom i istovarom tereta dok se ne utvrdi da su

sredstva plovnog objekta za manipulaciju s teretom ispravna, i da posjeduju odgovaraju u ispravu izdanu u rokovima propisanim posebnim propisima.

lan 140.

Za vrijeme utovara i istovara goriva u plovni objekt, ne smiju se na plovnom objektu obavljati druge radne operacije koje mogu ugroziti život i zdravlje radnika.

Prije utovara i istovara goriva u plovni objekt, moraju se cijevne instalacije za protok goriva na predviđenim mjestima galvanski povezati radi odvojenosti od električnosti.

lan 141.

Ako se utovar i istovar tereta obavlja s plovnog objekta na sidrištu, moraju biti osigurana odgovarajuća sredstva za evakuaciju i spašavanje osoba na plovnom objektu.

lan 142.

Ovisno o vrsti tereta koji se utovaruje i istovaruje u plovne objekte, moraju se poduzimati mjere protupožarne zaštite uključujući i zabranu pušenja.

Mjere iz stava 1. ovoga člana, osigurava zapovjednik plovnog objekta i osoba koja rukovodi poslovanjem utovara ili istovara.

lan 143.

Utovar i istovar tereta mora se obavljati tako, da se osigura ravnomjerno opterećenje plovnog objekta i onemogućiti njegovo prekomjerno nagnjanje.

Ako se utovar i istovar tereta zbog oblika i težine ne može obaviti na način propisan u stavu 1. ovoga člana, mora se stabilan položaj plovnog objekta osigurati punjenjem ili pražnjenjem balastnih tankova plovnog objekta.

lan 144.

Utovar tereta ili istovar tereta na plovnom objektu mora se obaviti na način da ne nastupi oštećenje tereta ili dijelova plovnog objekta.

Pri utovaru ili istovaru tereta s plovnog objekta, ne smije se manipulacija s teretom obavljati na način da se teret povlači ili gura po skladišnim ili palubnim površinama.

Dopušteno opterećenje palube, me upalublja i dna teretnih skladišta mora biti označeno u N/m^2 .

lan 145.

Teret se na plovnom objektu mora uskladištiti tako da je osigurana potpuna stabilnost plovnog objekta u toku prijevoza tereta pod nepovoljnim uvjetima plovidbe.

Raspored tereta u skladištima plovnih objekata u odnosu na oblik, veličinu i težinu, određuje zapovjednik plovnog objekta ili druga ovlaštena osoba.

član 146.

Za pružanje prve pomoći i spašavanje radnika povrijeđenih u unutrašnjosti skladišta plovnog objekta, organizacija koja obavlja utovar i istovar tereta, dužna je osigurati propisani sanitetski materijal i posebna nosila namijenjena za izvlačenje povrijeđenih radnika pomoću dizalice iz skladišta plovnog objekta.

član 147.

Plovni objekti s opasnim teretom u luci, moraju biti spremni za brzo napuštanje luke u slučaju požara na plovnom objektu ili požara u luci ili zbog drugog iznenadnog događaja koji može izazvati opasnost za plovni objekt ili objekte u luci.

Mjere iz stava 1. ovog člana osigurava zapovjednik plovnog objekta u suradnji s korisnikom luke.

član 148.

Za vrijeme utovara i istovara tereta, ne smiju se obavljati drugi poslovi na plovnom objektu koji mogu ugroziti život i zdravlje radnika koji rade na utovaru i istovaru tereta.

Na plovnim objektima na kojima je utovaren opasan teret, ne smiju se obavljati radovi koji mogu dovesti do ugrožavanja tereta i plovnog objekta, odnosno života i zdravlja radnika i članova posade plovnog objekta.

član 149.

Istovar tereta s plovnog objekta i manipulacija s istovarenim teretom na obali, mora se obavljati na način da se onemogući pad radnika, tereta ili transportnih sredstava u more odnosno vodu, da teret pri manipulaciji ne udari u plovni objekt privezan za obalu, i da ne dođe do povreda radnika koji poslove prihvatanja tereta obavljaju na obali.

Sigurni uvjeti rada iz stava 1. ovog člana moraju se osigurati tako, da slobodna širina pojasa između ruba obale i manipulativnog prostora s teretom na obali ne može biti manja od 1,6 m.

U pojasu iz stava 2. ovog člana nije dopušteno odlaganje tereta ni pristup transportnim sredstvima.

član 150.

Zbog utjecaja promjene vodostaja na rijekama te plime i oseke na moru, moraju se pri utovaru i istovaru tereta poduzimati mjere kojima se osigurava sigurnost radnika na radu i plovnih objekata.

Mjere iz stava 1. ovog člana poduzimaju se naročito u vezi s izmijenjenim uvjetima priveza plovnog objekta uz obalu, prilagođavanja dizalica i drugih sredstava rada i opreme promijenjenim uvjetima nivoa obale i plovnog objekta, sigurnog pristupa radnika na plovni

objekt u izmijenjenim uvjetima nivoa i drugim uvjetima koji mogu utjecati na sigurnost radnika na radu.

lan 151.

Utovar i istovar šlepova mora se obavljati na na in kojim se osigurava siguran rad radnika i stabilnost plovnog objekta za cijelo vrijeme utovara i istovara tereta.

Ovlaštena osoba na plovnim objektima iz stava 1. ovoga lana dužna je odrediti na in utovara i istovara tereta ovisno o vrsti i karakteristikama plovnih objekata.

lan 152.

Odredbe za utovar i istovar tereta u plovne objekte pomorskog prometa, na odgovaraju i na in se primjenjuju i na plovne objekte rije nog i jezerskog prometa.

lan 153.

Zapovjednik plovnog objekta ili druga ovlaštena osoba, dužni su prekinuti utovar i istovar tereta na plovnom objektu ako se obavlja na na in kojim se ugrožava sigurnost posade i plovnog objekta.

Radnik koji rukovodi poslovima utovara i istovara tereta s plovnih objekata, dužan je zabraniti rad radnicima na utovaru i istovaru tereta, ako prijete opasnost za život i zdravlje radnika i ošte enju tereta.

13. Utovar i istovar tereta u zrakoplove

lan 154.

Pri radu na utovaru i istovaru tereta u zrakoplovne primjenjuju se pravila zaštite na radu propisana ovim pravilnikom, posebnim propisima i pravilima za zra ni promet.

lan 155.

Radnici koji obavljaju poslove na aerodromu, moraju se pridržavati propisa o sigurnosti zra nog prometa i pravila propisanih Uredbom o radu na zrakoplovnom pristaništu.

lan 156.

Pri obavljanju poslova utovara i istovara tereta na aerodromskoj platformi nije dopušteno pušenje, paljenje vatre ili rad s otvorenim plamenom i odlaganje predmeta koji mogu ugroziti sigurnost osoba i zrakoplova.

lan 157.

Radnici koji obavljaju poslove utovara i istovara tereta na aerodromu kada se radi obavljanja poslova kre u pristanišnom platformom i drugim površinama aerodroma (PSS, rulne staze i sl.), dužni su za vrijeme obavljanja poslova nositi propisanu odje u i obu u.

lan 158.

Utovar i istovar tereta smije se obavljati samo na aerodromskoj platformi određenoj za parkiranje zrakoplova.

lan 159.

Utovar i istovar tereta i snabdijevanje zrakoplova gorivom mora se obaviti prije ulaska putnika u zrakoplov, ako posebnim propisom nije određeno drugačije.

lan 160.

Rad na utovaru i istovaru tereta u zrakoplove mora se obavljati pod stalnim nadzorom i rukovođenjem određene stručne osoblje – grupovno.

lan 161.

Ukrcavanje i iskrcavanje eksploziva i ostalih opasnih materija u zrakoplove mora se obavljati u skladu s posebnim propisima i uz prisustvo vatrogasaca.

lan 162.

Vlasnik zrakoplova dužan je odrediti i osposobiti za rad radnike za intervenciju u slučaju ekscenčnih situacija.

Radnici iz stava 1. ovoga člana moraju ispunjavati posebne uvjete utvrđene samoupravnim općim aktom zrakoplovne organizacije za obavljanje tih poslova.

Poslove iz stava 1. ovoga člana obavljaju radnici vlasnika zrakoplova po uputama i pod nadzorom za to određene radnika.

lan 163.

Sredstva rada koja se koriste pri utovaru i istovaru tereta na aerodromskoj platformi i u skladištima kao što su teretna platforma, teretna i "doly" kolica, dizalice, samohodne pokretne trake, traktori za vuču, tegljači i aviona, skladišni i regalni posluživači i dr. moraju se koristiti u skladu s uputstvima proizvođača, a prema samoupravnim općim aktom organizacije koji regulira sigurne uvjete rada i način manipuliranja teretom u odnosu na specifičnosti prostora za prijevoz tereta kod različitih tipova zrakoplova, te vrste, veličine, težine i težišta tereta koji se utovaruje i istovaruje.

III. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

lanak 164.

Na dan stupanja na snagu ovoga pravilnika prestaje primjena odredaba Pravilnika o higijensko-tehničkim zaštitnim mjerama pri lokalno-transportnom radu ("Službeni list", br. 14/64) i Pravilnika o zaštiti na radu pri utovaru i istovaru tereta u teretna motorna vozila i istovaru tereta iz takvih vozila ("Službeni list", br. 17/66) koji su na temelju člana 85. Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine", br. 19/83 i 17/86) primjenjivani kao propisana pravila zaštite na radu.

lan 165.

Korisnici sredstava rada iz lana 2. i 3. ovoga pravilnika dužni su uskladiti stanje oruđa za rad i izgrađenih investicionih objekata s odredbama ovoga pravilnika u roku 2 godine od dana stupanja na snagu ovoga pravilnika.

Organizacije koje projektiraju i izrađuju sredstva rada iz lana 2. i 3. ovoga pravilnika, dužne su postupati po odredbama ovoga pravilnika danom njegovog stupanja na snagu.

lan 166.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana nakon objave u "Narodnim novinama".